

BYLINA NESMRTELNOSTI

Pod lidovým označením pětिलistý ženšen se skrývá **jiaogulan** (*Gynostemma pentaphyllum*), který patří mezi tradiční léčivky v jižní Číně. Nebývalou měrou posiluje imunitu, povzbuzuje životní energii, mírní neblahý dopad stresu a předchází infarktu, mrtvici, a dokonce i rakovině.

Tato bylina z čeledi tykvovitých (*Cucurbitaceae*) se dřív využívala spíše jen lokálně, nicméně díky pozoruhodným vlastnos-

Dospěli k závěru, že se jedná o výrazný antioxidant, jež působí protizánětlivě, detoxikuje, podporuje vykašlávání a normalizuje srdeční rytmus.

zické zátěži, brzdí růst některých nádorů a snižuje nepříznivý dopad hormonální léčby. Podobně účinkuje i na lidi, takže se jednoznačně ukázalo, že je pro zdraví přímo požehnaním.

Popínavá rostlinka s nasládlými lístky sloužila v obdobích hladomoru jako náhražka zeleniny.

tem se stala populární i v dalších zemích. Používá se tedy nejen v Číně, ale také v Japonsku, Thajsku, Koreji a Vietnamu. Nedávno se objevila rovněž v našich čajovnách.

PRO VYTRVALOST A SÍLU

Číňané jí říkají také *xiancao*. Má sladkou a mírně nahořklou chuť, neutrální a teplou povahu. Tato popínavka byla zřejmě poprvé popsána začátkem 15. století, kdy byla ve starobylé asijské říši doporučována v obdobích hladomoru. Nasládlé lístky ji tak povýšily na chutnou náhražku zeleniny.

Zhruba před třiceti lety čínští vědci zjistili, že se v některých vesničkách na jihu poměrně vysoké procento obyvatel dožívá až 100 let a rakovina se zde takřka nevyskytuje. Mezi hlavními důvody uvádějí, že jiaogulanem si místní dodávali energii a posilovali vytrvalost a sílu. Nálev z této rostliny pili i po namáhavé práci, aby zahnali únavu.

Lidé obývající jižní pohoří jí přičítají omlazující moc a tvrdí, že pomáhá při nachlazení a infekčních chorobách. Někteří její příznivci se domnívají, že je lepší než ženšen. Odborníci proto začali zkoumat její účinky na zvířatech i lidech.

Tradiční příprava je obdobná jako u fermentovaných čajů, to znamená, že 1 lžičku byliny zalijeme 200 ml vařící vody a necháme 5 minut luhovat. Denní dávka by však neměla překročit 4 šálky.

NEVLASTNÍ SESTRA ŽENŠENU

V Japonsku se dostala do centra zájmu v polovině 70. let minulého století, a to při hledání alternativního sladidla. Odborníci zkoumali stévii sladkou a ze stejného důvodu se zaměřili i na jiaogulan (japonsky *amachazuru*). Rozbory ukázaly, že se některé látky podobají těm, které se nacházejí v ženšenu, přestože se nejedná o příbuzné rostliny. Překvapením bylo, že ženšen obsahuje 28 saponinů, kdežto jiaogulan dokonce až 82. Tyto sloučeniny jsou rozpustné v oleji i ve vodě, když se s ní protřepou, vznikne pěna. „Pětिलistý ženšen“ obsahuje také steroly (ergostan, cholestan, stigmasteran) a flavonové glykosidy jako třeba rutin.

Při laboratorních pokusech na myších se prokázalo, že zvyšuje jejich vytrvalost a sílu při fy-

STOP ZHOUBNÉMU BUJENÍ

Čínský název *xiancao* napovídá, že je považována za bylinu nesmrtelnosti. Vědecky bylo prokázáno, že v buňkách zvyšuje množství silného antioxidantu, superoxidu dismutázy. Rovněž podporuje aktivitu makrofágů, T-lymfocytů a brzdí rakovinové bujení, neboť dokáže přerušit zhoubný proces dělení nádorových buněk.

Dále stimuluje slezinu a žaludek, podporuje chuť k jídlu a zahání nespavost. Její antioxidantní schopnosti chrání játra před poškozením léky, chemickými látkami nebo nadměrným množstvím alkoholu. Při podání zvířatům s oslabenou, nebo naopak nadměrnou imunitou se tyto funkce normalizovaly.

ZALAHODÍ I CESTOVATELŮM

Jiaogulan posiluje srdce, snižuje lepivost krevních destiček a brání tak tvorbě plaku v cévách, který zvyšuje riziko infarktu a mozkové mrtvice. Prokazatelně snižuje vysoký krevní tlak, hladinu tuků i cukru v krvi a zdá se, že si poradí i s cholesterolem. Ve směsi s *dangshenem* (pazvonek chloupkatý, *Codonopsis pilosula*) se doporučuje při zdravotních obtížích, vyvolaných časovým posunem nebo vysokou nadmořskou výškou.

Výjimečně se při užívání této byliny objevuje žaludeční nevolnost, případně střevní

Plodem tradiční čínské léčivky je modročerná bobule.

potiže. Rovněž může prodloužit dobu srážlivosti krve čili by se neměla podávat současně s léky ředícími krev, například aspirinem.

Jana ARCIMOVIČOVÁ